

УДК 811.133.1(714):[655.26:811'373.72:[070+821]

**СПОСОБИ ГРАФІЧНОГО ОФОРМЛЕННЯ АНГЛО-АМЕРИКАНІЗМІВ У
ТЕКСТАХ МАСОВО-ІНФОРМАЦІЙНОГО ТА ХУДОЖНЬОГО
ДИСКУРСІВ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ КВЕБЕКУ**

Лаухіна Інна Станіславівна,

Паладьєва Алла Федорівна

к.п.н, доцент,

Гурський Ігор Юрійович

викладач

Уманський державний педагогічний університет

Імені Павла Тичини

м. Умань, Україна

islaukhina@gmail.com

Анотація. У статті розглянуто види графічного оформлення англо-американських запозичень та їх вплив на реалізацію прагматичного навантаження в публіцистичному та художньому дискурсах французької мови Квебеку. З'ясовано, що англо-американізми вводяться в тексти французько-канадських ЗМІ трьома способами: 1) без графічного виділення; 2) з графічним виділенням і з поясненням французькою мовою; 3) тільки з графічним виділенням. У художніх творах використовується лише графічне виділення або його може не бути, причому виділення курсивом надає запозиченим лексичним одиницям додаткового смислового навантаження й емоційно-оцінного забарвлення.

Ключові слова: графічне оформлення, англо-американізми, художній дискурс, публіцистичний дискурс, прагматичне навантаження, емоційно-оцінного забарвлення.

Постановка проблеми. Будь-яке суспільство існує і розвивається за умови соціальної взаємодії між його членами, тобто в процесі обміну інформацією. Загальна тенденція посилення соціальної взаємодії, характерна для ХХІ ст., призводить до інтеграції та інтернаціоналізації соціумів і мовних

колективів, що зумовлює виникнення значного пласту запозичень у національних літературних мовах. Особливо ця проблема торкається Канади, де існують історично зумовлені специфічні англо-французькі мовні контакти. Однак в останні десятиліття багато мовознавців виявляють усе більш помітний вплив англо-американського оточення на канадську французьку мову, особливо її лексичну систему, зниження темпів францизації суспільного життя квебекців, що й визначило **актуальність** нашого дослідження.

Аналіз останніх джерел і публікацій свідчить, що питання англійських та американських мовних запозичень досліджували В. Клоков, К. Реферовська, Г. Доржієва, Ж. Корбей, П. Жорж, К. Бушар, П. Мартель, П. Ларрівей та ін.

Мета – проаналізувати способи графічного оформлення англо-американських запозичень та їх вплив на реалізацію прагматичного навантаження.

Виклад основного матеріалу. Основними способами введення англо-американізмів у текст масово-інформаційного та художніх дискурсів французької канадської мови є використання англо-американізмів без графічного виділення; з графічним виділенням і з поясненням французькою мовою; тільки з графічним виділенням.

1. Основна частина англо-американізмів друкується звичайним шрифтом, не виділяючись із тексту. Це зазвичай інтегровані у французьку канадську мову лексичні одиниці, які пройшли етапи мовної адаптації, тобто зафіксовані в лексикографічних джерелах. Їх використання в первісній графічній формі свідчить про закріплення вихідного прагматичного навантаження. Наприклад: «Quand j'étais gamin, on traitait de «fefis» ceux qui refusaient de faire des conneries, de prendre des risques, qui portaient un masque ou un casque au hockey, ou soignaient leurs bobos» [4, с. 19]. – «Коли я був хлопчиськом, насміхався з тих, хто відмовлявся бешкетувати, ризикувати, хто носив хокейну маску або каску, або з тих, хто лікував свої болячки». Тут слово *hockey* використовується без виділення в тексті; прийменник *au* вказує на те, що це іменник чоловічого роду.

«L'autre bob canadien, piloté par Randy Krause, a fini au neuvième rang» [6, с. 6]. – «Інші канадські санки, якими управляє Ренді Кроз, фінішували дев'ятьма». Відповідно до контексту зрозуміло, що *bob* – іменник чоловічого роду, ужитий в однині.

2. Особливий інтерес представляє передача в друкованих виданнях англо-американських прецедентних текстів, тобто таких, які добре відомі носіям цієї культури, значущих для них і неодноразово згадуваних при спілкуванні і які не асимільовані в канадсько-французькій мові. До них відносяться назви англійських/американських пісень, організації, торгових марок тощо, а також рядки з англійських/американських пісень, цитати з літературних творів. На думку В. Савицького й О. Кулаєвої, такі стійкі висловлювання вважаються нормативно-мовленнєвим стандартним способом лінгвістичного забезпечення буденних комунікативних інтеракцій. Їх стійкість і багаторазова повторюваність зумовлені культурним сценарієм, у яких вони використовуються, наявністю типової структури, яка визначає певні рольові стосунки між його учасниками [1, с. 107]. Значна кількість таких прикладів свідчить про тісний контакт двох лінгвокультур на території Квебеку.

Основна їх частина друкується курсивом або виділяється лапками чи обома способами одразу, а в дужках подається французький еквівалент, або в наступному реченні подається пояснення: «Son livre est une réponse polémique, parfois cinglante, au best-seller scientifique de l'an 2000 aux Etats-Unis, *Rare Earth* (Une Terre rare)» [2, с. 6]. – «Його книга – це полемічна відповідь, місцями образлива, на науковий бестселер 2000 року, виданий у США, «Рідкісна Земля». Цей приклад об'єднує перший і другий способи графічного виділення: перший представлений іменником чоловічого роду однини з прийменником *au* без графічного виділення – *best-seller*; другий – назва книжки *Rare Earth* (Une Terre rare) – друкується курсивом, а в дужках подається французький еквівалент. Додатковий оцінний компонент є тільки в назві видання, причому наявність французького еквівалента продиктовано прагматичною причиною –

стремлінням адресанта здійснити вплив на читача, створивши сприятливі умови для розуміння інформації.

«Pour Christian Constant, associate chez Booz & Allen, «*un shake-out tarde à se produire*». Un jargon plus anglo que saxon qui signifie que des fusions devraient s'effectuer» [5, с. 7]. – «Для Кристіана Константа, партнера компанії Booz & Allen, «струс не забариться». Жаргонний вислів, очевидно, англійський, означає, що злиття компаній неодмінно має відбутися. Автор статті використовує в наступному реченні зворот *qui signifie que* («яке означає, що»); це розшифровка жаргонного вислову, ужитого в попередній фразі. У цьому разі на зміну прагматичного компонента впливає не одна умова, а їх поєднання: розгорнуте пояснення в наступному реченні, виділене курсивом і лапками, наявність ознаки часткової граматичної асиміляції – неозначений артикль чоловічого роду *un*, що пояснюється стремлінням адресанта використовувати потенціал, закладений у значенні англо-американізмів, з максимальним ефектом. У цьому прикладі є ще один англо-американізм, але без графічного виділення – *associate* – «партнер, колега», який не зафіксований ні в одному словнику квебекського варіанта французької мови. Можливо, це слово є прикладом запозичення, яке знаходиться в процесі асиміляції і в найближчому майбутньому з'явиться в одному зі словників англіцизмів.

3. Не менш цікавою є група англо-американізмів, представлених також прецедентними текстами, які зазвичай виділяються на письмі лапками або курсивом, але їх французький еквівалент не додається. Виділені таким чином приклади відносяться до неінтегрованих англо-американізмів, Наприклад: «Il faut bien sûr ne pas en avoir marre de ces univers éclatés à la *sex, clugs and rock'n'roll...*» [3, с. 5]. – «Не можна, щоб у твоєму житті були тільки *секс, наркотики і рок-н-ролл*». У наведеному прикладі англійський вислів виділяється курсивом, причому він сприймається як єдине ціле з певним артиклем жіночого роду *époque* («епоха»). На нашу думку, це свідчить про стійкість вихідного прагматичного навантаження цього вислову, який став загальновідомим гаслом епохи рок-н-роллу.

«Les économistes parlent d'un «swing» de 6%» [5, с. 6]. – «Економісти говорять про «коливання» у 6%». Тут прагматичний компонент характеризується своєрідною авторською оцінкою звичності/незвичності використання слова: англійське слово виділяється тільки лапками і супроводжується неозначеним артиклем чоловічого роду *un*.

«Dan posa la *Key lime pie* sur la table comme ma mère le faisait jadis avec sa dinde de Noël» [7, с. 105]. – «Ден поставив лимонний пиріг на стіл, як це колись робила моя мати зі своєю різдвяною індичкою». У цьому прикладі англо-американізм має певну культурну конотацію – назва пирога складається з назви містечка та різновиду лимона (лайм справжній), додатковий прагматичний компонент реалізується за однієї умови: назва лимонного пирога виділяється курсивом і використовується з артиклем жіночого роду *la*, оскільки ця лексична одиниця нагадує відповідне французьке слово жіночого роду *la tarte*.

«Il avait éteint les lumières lui-même, laissé une veilleuse, s'était retiré sur la pointe des pieds en disant *goodnight, sleep tight*, comme sa mère avait dû le faire des années plus tôt quand il était malade» [7, с. 100]. – «Він сам погасив світло, залишивши нічник, вийшов навшпиньки, побажавши доброї ночі, міцного сну, як, мабуть, робила його мати кілька років тому, коли він хворів». У цьому прикладі прагматичний компонент кліше побажань доброї ночі реалізується за допомогою специфічного контекстного оточення («як, мабуть, робила його мати...») і виділення курсивом без використання артикля.

Отже, у досліджуваних типах дискурсу можна виділити певні умови, які сприяють зміні вихідного прагматичного навантаження англо-американізмів: використання без графічного виділення; з графічним виділенням і поясненням французькою мовою; тільки з графічним виділенням. У масово-інформаційному дискурсі англо-американізми реалізуються за всіх трьох виділених нами умов, які впливають на зміну прагматичного компонента, і тому ступінь прагматичної реалізації в англо-американізмів цього дискурсу буде набагато вищим, ніж у художньому.

У художньому дискурсі зберігаються дві виділені нами умови: використання англо-американізмів без графічного виділення й тільки з графічним виділенням. При цьому тільки курсивне виділення свідчить про особливе смислове навантаження й додаткову смислову емоційно-оцінну функцію запозичень, які цілеспрямовано використовує автор. Відсутність лапок відображає намагання письменника уникати нетрадиційності у використанні лексичних одиниць, не характерних для побутового дискурсу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Савицкий, В. М., Кулаева, О. А. Концепция лингвистического континуума: Монография. – Самара: Изд-во НТЦ, 2004. – 178 с.
2. L'Actualité. – Montréal (Québec). – Octobre/2002, №15.
3. La Presse. Lectures. – Montréal. Dimanche, 19 janvier, 2003.
4. La Presse. Sports plus. – Montréal. Dimanche, 19 janvier, 2003.
5. Le Devoir. Économie. – Les samedi 18 et dimanche 19 janvier, 2003.
6. Le Devoir. Samedi. – Les samedi 18 et dimanche 19 janvier, 2003.
7. Tremblay M. Le coeur éclaté. – Montréal, Québec: Leméac, 1995. – 320 p.